

Spelets reflektionsfrågor

Här följer alla spelets reflektionsfrågor, med svarsalternativ, och en text som beskriver fakta som är av vikt om ni ska diskutera reflektionsfrågan.

Del 1: Varför trafficking?

Varför tror du att Crina inte försöker rymma ifrån människohandlarna?

1. Hon saknar kontakter och kunskap om hur Sveriges rättssystem fungerar.
2. Hon är rädd för vad de skulle göra med hennes syster om hon rymmer.
3. Hon tror fortfarande att om hon fortsätter sälja sex så ska hon få pengarna hon blivit lovad.

Traffickerade personer befinner sig på en ny plats eller ett nytt land, eller bland människor de inte känner. De utsätts mer ofta än sällan för olika former av hot, både mot sin egen person men också närstående såsom föräldrar, syskon eller barn. Det är också vanligt att offer för trafficking får veta att de har en skuld att betala tillbaka, men skulden ökar och det blir omöjligt för dem att kunna betala tillbaka.

Vad tror du är huvudanledningen till att trafficking fortsätter?

1. Att det finns män som vill köpa sex.
2. Att samhället inte agerar hårdare mot de som köper sex.
3. Att ligorna som sysslar med människohandel är duktiga på att dölja vad de håller på med.

Trafficking är en lönsam bransch, men bara så länge det finns de som vill köpa sex. Efterfrågan påverkas både av lagstiftning och av omgivningens attityder – om många tycker det är fel att köpa sex minskar efterfrågan, då normen förändras. Människohandel görs ofta av omfattande internationella ligor och få länder i världen har lagstiftning som tydligt kriminaliserar människohandel.

Utan lagstiftning som möjliggör att döma de skyldiga – både människohandlare och sexköpare – går det inte att sätta dit dem som begår de här brotten.

Varför köper man sex?

1. För att det inte går att få sex på något annat vis.
2. För att slippa känna sig ensam och för att få bekräftelse.
3. För att ha sex med någon som man har makt över och som inte kan ställa några krav.

De flesta som köper sex har eller har haft tidigare relationer. Av de som söker hjälp för att kunna sluta köpa sex, är det många som beskriver sexköp som en drog, något de inte kunde sluta med när de väl börjat. Av de som köper sex är det mindre än 1% som är kvinnor.

Sexualitet är ett komplext ämne som inte enkelt låter sig sammanfattas i generella termer. Men kort sagt kan man säga att alla människor har rätt att utforska och forma sin egen sexualitet, dock aldrig på bekostnad av en annan persons rättigheter. Sexköp innebär att köpa sig rätten till en annans kropp.

Varför tror du att det kan kännas mindre allvarligt att köpa sex utomlands, än i Sverige?

1. Det är mindre risk att någon får veta att man köpt sex.
2. Det är lagligt att köpa sex i många länder.
3. Tillgången är mycket större utomlands än i Sverige.

De flesta svenska män som köpt sex har gjort det utomlands. Tillgången på många turistmål är stor, eftersom efterfrågan finns bland turister som reser dit. För svenskar är det inte kriminellt att köpa sex utomlands. I Norge har man lagstiftat så att sexköpslagen även gäller sexköp utomlands.

Hur tror du att människors attityder påverkas av sexköpslagen?

1. Inte alls.
2. Delvis. Det blir svårare och mer riskfyllt att köpa sex.
3. Mycket. På längre sikt påverkar lagstiftningen människors val och beteende.

Sexköpslagen påverkar attityden till sexköp och därmed efterfrågan. I Sverige märks en tydlig trend i att antalet sexköpare minskat sen lagens införande, från en av åtta till en av tolv.

De allra flesta i Sverige har aldrig köpt sex. Bär dessa människor något ansvar för att trafficking fortsätter?

1. Nej. De som inte är en del av efterfrågan har inget ansvar alls.
2. Delvis. Genom tydligare ställningstagande mot sexköp och trafficking kan andra göra stor skillnad.
3. Ja. Genom att vända ryggen till problemet och göra det enkelt att syssla med människohandel och sexköp är andra också medskyldiga till att det fortsätter.

Omgivningen spelar en stark roll i varför människor agerar som de gör. I FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna beskrivs att mänskliga rättigheter berör alla människor och samhällsorgan.

Media och reklam påverkar oss starkt, och genom att ha ett kritiskt förhållningssätt till den påverkan som det innebär, kan vi bli bättre på att sträva mot ömsesidighet och samtycke - och ta avstånd från övergrepp och kränkningar. Om Fair Sex blir normen i samhället, minskar efterfrågan på sexköp.

Vem av de tre personerna tycker du har störst ansvar för Crinas situation?

1. Sexköparen. Utan efterfrågan på sexuella tjänster skulle inte trafficking existera.
2. Hallicken. Han utnyttjar Crina och tvingar henne att stanna i prostitution, och tjänar dessutom pengar på det.
3. Crina. Hon borde göra något åt sin situation, söka hjälp eller försöka ta sig därifrån. Göra motstånd på nåt sätt.

Att efterfrågan är det som driver trafficking råder ingen tvekan om, men ansvaret väger tungt på de som tjänar pengar på människohandel.

Offer för trafficking är i de allra flesta fall oerhört ensamma och utsatta och de har ingen möjlighet att påverka sin situation eller berätta för någon om den nöd de befinner sig i.

Vad har trafficking och prostitution för konsekvenser på samhället?

1. Det innebär inget särskilt. Människor kan välja hur de vill leva sina liv och man borde få köpa och sälja vad man vill om man har eller vill tjäna pengar.
2. Om prostitution ses som ett vanligt yrke riskerar människor att tvingas till att sälja sex om de inte kan tjäna pengar på annat sätt.
3. Att sex på lika villkor inte ses som en självklarhet: Trafficking och prostitution innebär att någon kan köpa rätten att begå övergrepp.

Argumenten för att legalisera sexköp handlar ofta om frihet och rätten att köpa och sälja vad man vill. Men dessa argument måste ställas mot de övergrepp och den exploatering som sker på grund av sexhandeln.

Nästan alla som säljer sex har blivit utsatta för övergrepp både innan och efter att de började sälja sex. Våld och hot är också vanligt förekommande. Av de som befinner sig i trafficking eller prostitution vill 95% sluta sälja sex, men känner inte att de har något annat val än att fortsätta.

Del 2: Bara på skoj?

Vad tänker du när det skrivs negativa saker och kränkningar om någon på internet?

1. Jag bryr mig inte så mycket, man ska inte ta det personligt.
2. Jag blir besviken på personer som sprider lögn, det är inte okej.
3. Det är förnedrande mot de som utsätts och ett allvarligt problem. Människor mår väldigt dåligt av det.

Nätmobbing kan få mycket allvarliga konsekvenser för den som utsätts. När något väl kommit ut på nätet är det svårt att få det att försvinna. Att kränka andra på nätet är brottsligt, och brottet rubriceras som *förtal* eller *grovt förtal*. Många som blir utsatta vet inte att de kan anmäla att de blivit utsatta för brott.

Om Mikaela faktiskt har blivit våldtagen, hur tror du hon uppfattar sakerna som skrivs om henne på internet?

1. Mikaela blir nog väldigt ledsen och arg över att inte bli trodd
2. Mikaela ångrar kanske att hon anmälde våldtäkten – alla påhopp och kränkningar på nätet gör att hon nog önskar att hon hållit tyst.
3. Mikaela tar det säkert inte personligt – man vet inte vilka som har skrivit och det är inget man ska ta åt sig av.

På internet kan det vara lätt att våga säga saker som man normalt sätt inte skulle göra. Diskussioner som förs på internet kan kraftigt färga bilden av en händelse. Alla har rätt att yttra sin åsikt i en fråga, men när man väljer att publicera något på internet som är nedvärderande eller kränkande om andra, gör man sig skyldig till *förtal*.

Vad för sorts personer tycker du James och Samuel verkar vara?

1. De har många kompisar och folk tycker de är trevliga.
2. De verkar osäkra och skryter mycket.
3. De verkar vara populära men inte speciellt trevliga.

Det kan vara svårt att veta hur man ska hantera situationen när en kompis, släkting eller partner blir anklagad för att ha begått ett brott. Om en person som av de flesta är omtyckt blir anklagad för sexualbrott är det ibland bekvämare, att förneka att det skett ett brott.

Varför kallar man någon för hora?

1. Det är ett sätt att hämnas om någon betar sig dåligt eller har sårat en själv.
2. Det ett sätt att påminna en tjej om hur hon bör bete sig och se ut – och hur hon inte ska bete sig och se ut.
3. Det är roligt – som ett skämt, lite som att kalla någon för "bitch".

Att säga taskiga saker på skoj kan vara roligt mellan kompisar som litat på varandra, men det kan vara svårt att veta vart gränsen går mellan ömsesidigt skämtande och mobbning.

Att kalla någon för nedsättande saker görs av nästan alla och av olika anledningar. Det viktigaste att tänka på är att oavsett vad den som pratar eller skriver har för tanke med det som sägs, så är det mottagarens känslor som avgör om det är en kränkning eller inte.

Hur tycker du att kuratorn bemöter Mikaela i den här situationen?

1. Kuratorn försvarar James och Samuel medan hon inte lyssnar på Mikaelas version av vad som hände på festen.
2. Kuratorn verkar inte kunna ta det som hänt på allvar och försöker bortförklara våldtäkten.
3. Kuratorn vill hjälpa Mikaela men Mikaela är för upprörd för att lyssna.

Många som blivit utsatta för sexuella övergrepp beskriver hur de känt att de inte blivit trodda eller tagna på allvar, eller att deras beteende vid händelsen ifrågasätts. Till exempel kan alkohol, klädsel och övriga relationer tas fram som 'bevis' för att det inte rörde sig om ett övergrepp alls.

De som är kritiska till hur sexualbrott utreds i Sverige pekar ofta på just dessa omkringliggande omständigheter som ett stort problem - att offret inte blir trott på grund av hur deras livsstil och val av t.ex. klädsel eller sexpartners ser ut i övrigt.

När är det okej att säga nej om man har börjat ha sex med någon?

1. Sex ska ske på lika villkor – Fair Sex – och om man inte vill har man alltid rätt att säga nej – när som helst.
2. Man har rätt att säga nej, men det är ändå bäst om man tänker efter innan så man inte hamnar i säng med någon som man inte vill ha sex med.
3. Om det händer något under sexet som man inte hade tänkt sig från början eller inte är med på, är det klart att man har rätt att säga nej.

Att prata om sex med utgångspunkt från ömsesidighet är viktigt, eftersom det betonar att alla parter både har en skyldighet att se till så att andra har det bra och vill fortsätta, samt en rättighet att säga ifrån om man inte vill – när som helst.

Hur tror du att James och Samuel kommer påverkas av det som hänt?

1. Samuel vill inte erkänna att han skadat någon annan, han kommer troligen kunna göra samma sak igen även efter rättegången.
2. James verkar ångerfull. Han kommer troligen må väldigt dåligt och behöva hjälp efteråt för att kunna gå vidare.
3. Samuel och James kommer troligen inte kunna vara vänner efter rättegången, då Samuel kommer känna sig sviken av James.

Förnekelse är ett vanligt beteende hos personer som anklagas för sexualbrott. Hjälpen finns att få inom kriminalvården för de som döms för sexualbrott – men bara om de blir dömda. Att förövaren får träffa brottsoffret kan också vara ett steg i processen att förstå hur brottet har påverkat den andra människan.

Den som vågar vittna mot en kompis har gjort något modigt och svårt, och det är viktigt att personer som vågar göra det också får stöd av omgivningen efteråt, även om de begått ett brott.

Tyvärr är det en vanlig uppfattning att kvinnor som anmäler våldtäkt ljugar eller överdriver.

Varför är det så, tror du?

1. Om någon blir dömd som våldtäktsman kommer hans liv vara förstört. Därför kräver de flesta starka bevis för att det verkligen har skett en våldtäkt, inte bara offrets berättelse.
2. Därför att skadestånden är höga så det är lätt att tro att någon anmäler en våldtäkt för att de vill ha pengar, eller för att hämnas.
3. På grund av att samhället inte är jämställt. Män har mer makt och status än kvinnor och därför blir kvinnor inte trodda när de anmäler våldtäkt.

Förutfattade meningar om hur ett trovärdigt offer ska vara påverkas starkt av synen på sexualitet: En vanlig och förlegad uppfattning är att kvinnans sexualitet är passiv och inbjudande, medan mannens är aktiv och uppsökande. Det leder till tvivel på hurvuda den som utsatts verkligen uttryckte att hon inte ville ha sex, eller inte.

En annan faktor är att de som utsätts för sexuella övergrepp sällan är så kallade "idealoffer". Mer ofta än sällan känner offret gärningsmannen sen innan, och det händer också att offret redan från början inlett sexuell kontakt. Detta leder till att offret anses otillförlitligt – eftersom denne redan tidigare gått med på att ha sex så anses denna överrenskommels fortfarande gälla.

Enligt svensk lag, FN:s kvinnokonvention och FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna ska sex ska vara ömsesidigt hela vägen igenom och att man närsom helst kan avbryta eller säga nej.

På internet är det fortfarande många som stöttar James och Samuel och skriver att de blivit oskyldigt dömda. Hur tror du det påverkar deras möjligheter att ta ansvar för det som hänt?

- De kan själva välja att lyssna eller inte lyssna på det som skrivs; det påverkar dem inte.
- Allt som skrivs på Internet riskerar att göra så James och Samuel förlorar stöd av andra, både familj och vänner, som vill hjälpa dem att gå vidare – även om de begått ett brott.
- Det är bra att de får stöttning av andra som skriver att de blivit oskyldigt dömda – det kommer göra det lättare att gå vidare.

Det är vanligt att sexualbrottslingar har svårt att erkänna det misstag de gjort och förnekelse är vanligt. Återfallsrisken för personer dömda för sexualbrott är låg. (Källa: kriminalvården), men ännu lägre bland de som får hjälp och behandling efter domen.

Att kunna erkänna skuld och att man gjort något fel är ett viktigt steg i att hantera en jobbig händelse. De känslor och tankar som kommer av en sådan händelse är ofta svåra att hantera på egen hand. Inom kriminalvården finns hjälp att få för att bryta beteendemönster och hantera skuldkänslor.